

ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА АНТРОПОНИМНАТА СИСТЕМА НА С. БЯЛ ИЗВОР, АРДИНСКО, ПО ДАННИ ОТ XVI И XVII ВЕК

Георги Митринов

Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“,
Българска академия на науките

g_mitrinov@abv.bg

Резюме: В статията е разгледана антропонимия от днешното с. Бял извор, Ардинско, включена в османски данъчни регистри от XVI и XVII век. Съпоставката на антропонимия от два писмени източника разкрива тенденциите в развитието на местната антропонимна система през ранния период на османско владичество. Откриват се следи от турско езиково влияние в антропонимията на местните българи християни.

Ключови думи: българска езикова история, антропонимия, Източни Родопи, ономастика

Бял извор е едно от старите села в Ардинско (Източните Родопи). Данни за него се откриват в османотурски данъчни регистри от XVI в. В документ от 1516 г. селото с турско име Ак пьнар е отбелязано с 2 мюсюлмански и 15 християнски ханета (домакинства). В по-късни документи статистиката сочи: за 1528 г. – 3 мюсюлмански и 39 християнски домакинства; 1558 г. – 1 мюсюлманско и 44 християнски; 1590 г. – 14 мюсюлмански и 76 християнски (Киил / Kiil 2005: 442). В османотурски данъчни документи от XVII в. с. Ак пьнар е представено като част от вакъф на Мурад II в Гюмюрджинска каза със 73 християнски домакинства за 1614 г. и със 110 за 1652 г. (Грозданова / Grozdanova 1989: 460). Според друг данъчен документ, съхраняван в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (Ф№ 34А, а.е. 14), през 1642 г. селото има 34 християнски домакинства (ПДБИР / PDBIR 1985: 17 – 18). През следващите векове с. Ак пьнар променя конфесионалния си облик и вече е населено изцяло с мюсюлмани. В статистиката на Т. Карайовов за българското население в Одринския вилает, по данни от края на XIX в., с. Ак бунар с друго име Ахмед ходжа е отбелязано като нахийски център, отдалечен на 5 ч. път от казалийския център Даръ дере, като в състава му са включени 13 махали (Карайовов / Karayovov 1903: 177).

Интерес представлява антропонимията, включена в два османотурски документа, от 1569 – 1570 г. и от 1641 – 1642 г., за населението на с. Ак пьнар. Периодът е свързан с динамични промени, касаещи религиозната принадлежност на местното изконно българско население. Налице е ислямизация, която все още е слаба, но в следващия XVIII в. ще доведе до изчезването на българите християни. Списъкът от 1569 – 1570 г. е публикуван в сборник от поредицата Турски документи за историјата на Македонија (ТДИМ / TDIM 2004). Той включва преобладаващо християнско население, но са налице и мюсюлмани. Тогава в селото вече има 6 мюсюлмански домакинства категория чифт и 4 категория бенак (видове поземлен данък, плащан от мюсюлманска рая). Трима от мюсюлманите са конвертити първо поколение, т.е. тъкмо са приели ислямската религия, за което свидетелства прозвището *Абдулах*, давано на новопокръстени мюсюлмани (*Караджа Абдулах*, *Хасан Абдулах*, *Дурмуш Абдулах*). Християнската общност включва 138 семейства „с разпръсната рая“ и 21 неженени християни.

Прави впечатление, че в списъка са отбелязани немалко жители на по-близки и по-отдалечени села в Източните Родопи, както и на селища от доста отдалечени райони като Странджа, в днешно Бургаско, които пребивават в селото. От това може да се съди, че с. Ак пьнар е било някакъв център през този период, където са отсядали българи християни от други краища на българското етническо землище. В списъка са включени имена на жители, дошли от съседни села в Източните Родопи:

- 1) от с. Илиджа, в казата Хас кьой. Село Ълъджа [дн. Лъджа (Баните), Смолянско] с друго име Никола е засвидетелствано като част от Узунджовска-Хасковска каза в данъчни списъци от 1626 – 1627 г. (Грозданова / Grozdanova 1989: 448) – 11;

- 2) от с. Садък дереси, спада към (нахията) Гюмулджина – дн. Златоград, записан в списъците с първо име Даръ дереси – 5;
- 3) от с. Ит дереси, спада към (нахията) Гюмулджина. Може да се предположи, че става въпрос за с. Ип дереси (дн. с. Дрангово, Момчилградско), защото селищно име Ит дереси не е включено в статистиките от края на XIX и от началото на XX в. към Даръдерска каза – 4.

Пришълци от други, по-отдалечени райони на Източните Родопи:

- 1) от с. Чикердеклу, което спада към (нахията) Диметока, под линия е отбелязано, че едновременно село с ново име Костилково се намира в Хасковско, т.е. в община Ивайловград (тур. Чекирдеклу) – 7;
- 2) от с. Хаджи Виран, което спада към (нахията) Диметока (под линия е идентифицирано с днешното с. Хаджи Виран, грц. Вирсини) – 4;
- 3) от с. Джалаби Яйласи, спадащо към (нахията) Диметока (под линия е идентифицирано с днешното с. Чалаби Яйласи, грц. Смигади) – 5;
- 4) от с. Къзъл Агач (под линия е отбелязано с ново гръцко име Рагада), североизточно от Гюмулджина – 4.

Пришълци от селища в района на Странджа и Сакар:

- 1) от с. Сармашък (Бръшлян), спада към (казата) Ахиоли – 22;
- 2) от с. Граматик (под линия е определено като с. Граматик, нахия Анхиало, дн. Поморие) – 3;
- 3) от с. Чали кавак, спада към (казата) Ахиолу (под линия: неидентифицирано село в Ахиалу – Анхиало, дн. Поморие) – 4;
- 4) от с. Кавак (Топола) в казата Ахиоли (неидентифицирано) – 3;
- 5) от с. Джевелаик (?) (неидентифицирано, като под линия преводачът го разчита в облик Чаглаик, споменавайки, че текстът е много нечетлив и това пречи на точното разчитане на ойконима) в казата Ахиоли – 5;
- 6) от с. Хаса Къой, спада към (нахията) Чирмен (под линия е предположено, че това е с. Хаскъой с ново име Сладун в област Хасково) – 6;
- 7) от с. Корияр (?), спада към казата Ахиолу (неидентифицирано) – 10.

Засега не се откриват данни с. Ак пънар през XVI в. да е било някакъв център, затова е необяснимо струпването там на българско християнско население от доста отдалечени райони на българската етническа територия.

Документът от XVII в. е озаглавен „Дефтер за джизиеото на неверниците, водещи се към Одрин, за 1051 г., каза Гюмулджине, село Ак пънар“ (12.04.1641 – 31.03.1642 г.). След изброените имена е изписано: „Препис от оригинала. Кадия на добре защитения от Бога град Гюмулджине – покорният Хамди“ (Дерибеев / Deribeev 1984: 22; ПДБИР / PDBIR 1985: 17 – 18). Включените в документа християнски имена са 34, т.е. християнското население на селото за близо 70 години чувствително е намаляло. Но пък според споменатите по-горе данни за 1652 г. християнските домакинства в селото са 110. Видно е, че картината е динамична, с големи промени, навярно породени от различни фактори.

И в двата списъка антропонимите са двусъставни, т.е. включват лично име и презиме (патроним) или прозвище. В списъка от XVI в. се откриват антропоними с втора съставка, указваща трудова заетост или специален статут в местното общество. Три антропонима включват съставка *поп*, което показва наличие на християнски свещеник (*Поп Богдан; Стойо поп, Стойо поп, неженен*). Може да се предположи, че антропонимите, в които съставката е изписана след личното име, се отнасят за наследници, синове на поп. В списъка от XVII в. не е отбелязано наличието на християнски религиозен деятел. Няколко антропонима в списъка от XVI в. включват втора съставка, указваща упражнявана трудова дейност: *Грузо, железар; Сивин, терзия; Чобан Райо; Чобан Драга (Драге)*. Освен традиционното за планинското население овцевъдство се откриват данни за занаят, свързан с овцевъдството – терзийство, а също за железарство, което е свързано с рударство. В района на с. Бял извор, до с. Еньовче, имаше рудник за добив на оловно-цинкова руда. През 80-те години на XX в. при прокарване на руднични галерии бяха открити следи от стара рударска дейност, за която няма запазени писмени сведения. Името на жител на селото, преселен от с. Чали Кавак към казата Ахиалу – Анхиало, дн. Поморие (неидентифицирано село), включва съставка, указваща трудова дей-

ност *сапунджия* (*Йорги сапунджия*). Съставката се открива и в антропонимия от селището Ксанти в Западна Тракия: *Тодор Саники, сапунджия* (с. Ксанти, мах. Яни Поп) (Митринов / Mitrinov 2018: 272) – от тур. *sabıncı* ‘който прави или продава сапун’ (ТБР / TBR 1962).

Два антропонима имат съставки с данни за статута на носителите им в местното общество. Термин *приселица*, използван в такъв облик от преводача Ал. Стояновски, сочи, че носителят на името е преселник от друго населено място и не е коренен жител: *Кръстин приселица, Перку (?) приселица*. В списъците от XVI в. съставката е засвидетелствана основно в антропоними от села във вътрешността на планината: *Рад Приселица, Рушен (?) Приселица* (с. Узун дере); *Вълче Приселица, Тодор Приселица* (мах. Пашобик). (Митринов / Mitrinov 2018: 288). Според наши османисти думата във варианти *пришелеч, пришеледж, бришелидж* е много често срещана характеристика към лично име в именните регистри на българско християнско население, като е запазила значението си ‘човек, дошъл от друго място, т.е. не е по рождение от съответното селище’ (Михайлова-Мръвкарлова / Mihaylova-Mravkarova 2005: 162).

Ексцерпираният антропонимен материал е обособен в две групи, според произхода: от домашен, български и от чужд произход. Първата група включва антропоними от славянски произход и такива, навлезли в българската личноименна система с приемането на християнството.

Лични имена (ЛИ) от домашен, български произход в списъка от XVI в. (с цифров индекс е посочена честотата на употреба на имената):

- *Грузо 6, Стоян 6, Велко 5, Петко 5, Стойо 5, Велчо 4, Русин 4, Сивин 4, Вълкан 3, Пейо 2, Рад 2, Радослав 2, Спасен 2, Стайко 2, Станимир 2;*
- единична употреба: *Богдан, Велче, Влад, Груд, Драга, Калин, Кръстин, Менко* – от *Мено*, а то от *Мена*, съкр. от *Кремена, Момена, Стамена* или от диал. *мена* ‘годежен пръстен’ (Заимов / Zaimov 1988; Илчев / Ilchev 1969); *Момчо, Продан, Райко, Райо, Райчо, Русе, Русо, Станко, Стойко, Цветко.*

Откриват се имена с несигурна етимология: *Мелко, Мело* – съкр. от *Мелетий* (Илчев / Ilchev 1969) или от изчезнало прил. *мел* ‘мальк’ (Заимов / Zaimov 1988).

Обобщената картина на употреба на именните основи показва по-голяма честотност в употребата на някои от тях:

- Сто(й)-: Стоян 6, Стойо 5, Стойко = 12*
- Рад-: Рад 2, Радослав 2, Райо, Райко, Райчо = 7*
- Рус-: Русин 4, Русе, Русо = 6*
- Вел-: Велчо 4, Велче = 5*
- Стан-: Станимир 2, Станко, Стайко 2 = 5*

Засвидетелствани са сложни имена (композиции): *Радослав, Станимир.*

Честота на употреба на презимената (ПрИ):

- *Велко 8, Русин 7, Вело 5, Петко 5, Райчо 4, Стойо 4, Грузо 3, Проичо 3, Радослав 3, Велчо 2, Драган 2, Мило 2, Райко 2, Райо 2, Сивин 2;*
- единична употреба: *Бранко, Велчо, Влад, Вълкан, Вълчо, В(ъ)лчо (Велчо), Груд (Грузо), Гулчин, Деян, Дело* – съкр. от *Не-дельо* с *-о* (Заимов / Zaimov 1988), *Драгосин (Драгушин)* – от *Драгош* и *-ин*, XV в. (Заимов / Zaimov 1988), *Яр(о)слав, Малко, Рад, Рале, Сиве, Стайко, Станимир, Суло (?)* – скъс. от *Сулим* с *-о*, скъс. от изчезнало *Сулимир*, стб. *соџли* ‘по-добър’, ‘обилен’ (Заимов / Zaimov 1988; Илчев / Ilchev 1969), *Цветко.*

Срещат се имена с несигурна етимология: *Гин* – скъс. от *Дра-гин, Бла-гин* или от *Гер-гин*, XVI в. (Илчев / Ilchev 1969; Заимов / Zaimov 1988); *Лало* – видоизменено от Лазар с детско повтаряне на първата съгласна (Илчев / Ilchev 1969) или от *Владо, Рад, Радо* в детския говор, XV в. (Заимов / Zaimov 1988).

Обобщена картина на употреба на именните основи:

- Вел-: Велко 8, Вело 5, Велчо 2 = 15*
- Рад-: Радослав 3, Рад, Райчо 4, Райко 2, Райо 3, Рале = 14*

Вълк/ч-: Вълкан, В(ъ)лчо, Вълчо = 3
Драг-: Драган 2, Драгосин (Драгушин) = 3
Сив-: Сивин 2, Сиве = 3

Сложни имена (композиции): Яр(о)слав, Радослав, Станимир.

Немалко са антропонимите, чиито две съставки (лично име и презиме) са от домашен, български произход: Груд В(ъ)лчо (Велчо), Велчо Райчо, Велко Сиве, Сивин Велчо, Грузо Велко, Велчо Велко, Радослав Велко, Грузо Рад, Стайко Вело (Вельо), Райчо Вело, Велко Малко, Стойо Райчо, Велко Грузо, Стойо Вело, Велчо Груд (Грузо), Грузо Велчо, Стойо Вело, Русин Деян, Грузо Русин, Стойо Грузо, Сивин Стойо, Стайко (Станко) В(ъ)лкан, Петко Стайко, Русин Велко, Рад Драгосин, Рад Цветко, Велко Стойо, Калин Рад, Пейо Русин, Стойо Петко, Петко Станимир, Пейо Русин, Русин Пройчо, Петко Русин, Стоян Русин, Велчо Пройчо, Радослав Русин, Стоян Райко.

В списъка от XVII в. не се откриват антропоними от домашен, български произход от предхристиянския период.

Широка е употребата в двата писмени източника на имена, свързани с християнството. В документа от XVI в. се откриват следните антропоними:

Лични имена:

- Йорги 11, Тодор 9, Димитри 5, Йован 4, Кирко 3, Симон 3, Васил 2, Диман 2, Никола 2, Марко 2, Михо 2;
- единична употреба: Анасто – съкр. от Анастас; Ангел, Гьорги, Данко, Евто – съкр. от Евтим, грц. ‘благодушен, весел’ (Илчев / Пчев 1969); Панчо, Столо – съкр. от Апостол (Илчев / Пчев 1969);
- имена с несигурна етимология: Койо – от Ко-льо или Ко-ста, XV в. (Заимов / Zaimov 1988; Илчев / Пчев 1969); Лукан (Лукан Стойо) – грц. от лат. по област Лукания, XV в. (Илчев / Пчев 1969; Заимов / Zaimov 1988) или от грц. Λουκανός (който принадлежи на църквата на св. Лука или е свързан по какъвто и да е начин със светеца) (Симеонидис / Simeonidis 2006: 122); Толо – съкр. от Апостол или от Анатолий (Илчев / Пчев 1969), съкр. от Толи-мир или от Апостол, XV в. (Заимов / Zaimov 1988); Тольо от грц. Τόλιος < Αποστόλιος, днес вече Αποστολιός (Симеонидис / Simeonidis 2006: 109).

Презимена, свързани с християнската религия:

- Тодор 7, Димо 6, Йован 6, Койо 4, Йорги 3, Марко 3, Гьорги 2, Димитри 2, Койо (Коно) 2, Петри 2;
- единична употреба: Васил, Данчо, Йорган (Юрган) – от Йорго, което от Георги, и -ан; Коле, Коло, Коста, Никола, Пано, Стефо, Тоде.

С най-голяма честота на употреба са антропонимите Йорги (Гьорги) – ЛИ 12, При 6; Димитри – ЛИ 7, При 8; Тодор – ЛИ 7, При 8. Трите агнонима са с най-широко разпространение в антропонимната система на българското население от Южните Родопи и Западна Тракия през XVI в. (Митринов / Mitrinov 2018: 145).

Антропоними, свързани с християнската религия, в списъка от XVII в.

Лични имена:

- Васил 10, Алекси 3, Киряки 3, Коста 3, Манол 3, Никола 3, Янаки – от грц. умал. Яни, XVI в. (Заимов / Zaimov 1988) 3, Андрея 2;
- единична употреба: Герги, Иван, Киряк.

Презимена:

- Киряки 8, Васил 7, Димо 3, Янаки 3, Димитри 2;
- единична употреба: Иван, Киряк, Манол, Никола.

Картината в списъка от XVII в. е доста по-различна от тази в списъка от XVI в. Тук най-разпространени са антропонимите Васил – ЛИ 10, При 7; Киряк, Киряки – ЛИ 4, При 9; Янаки – ЛИ

3, При 3. Едно от най-разпространените през XVI в. лични имена *Тодор* изцяло липсва. Антропоним *Димитри* със съкратен вариант *Димо* е в употреба само като презиме. В кондика на Сярската митрополия за 1855 г. е отбелязан антропоним *Атанасиос Диму* (Шишков, Попгеоргиев / Shishkov, Popgeorgiev 1918a: 58). Лично име *Герги* е засвидетелствано в единичен случай. Обликът се среща в поменик на манастира Икосифиниса, Драмско, датиран от началото на XVIII в. (Шишков, Попгеоргиев / Shishkov, Popgeorgiev 1918b: 54, 55). Прави впечатление употребата на мъжки лични имена, оформени по гръцки образец с наставка *-аки* (*-άκης*) (Симеонидис / Simeonidis 2006: 28): *Янаки* – от грц. *Γαυνάκης* (Симеонидис / Simeonidis 2006: 118). Открива се успоредна употреба на облици *Киряк* и *Кирияки* – от грц. *Κυριάκος* ‘неделен’, име на календарски отшелник, които са характерни за съвременната българска антропонимна система (Илчев / Pchev 1969); *Κυριάκος* – *Киряк*, *Кирияк*; *Κυριάκη* – *Кирияки*, *Кирияки* (Симеонидис / Simeonidis 2006: 120).

Умалителни форми на имената са засвидетелствани само в списъка от XVI в. Образувани са с наставки *-ко*, *-чо*, *-че*, *-е*. Широко разпространение имат имената с деминутивна наставка *-ко*: ЛИ *Велко* 5, *Петко* 5, *Кирко* 3, *Стайко* 2, *Данко*, *Мелко*, *Менко*, *Райко*, *Станко*, *Стойко*, *Цветко*; При *Велко* 8, *Петко* 5, *Райко* 2, *Бранко*, *Малко*, *Стайко*, *Цветко*. Това важи и за имената с наставка *-чо*: ЛИ *Велчо* 4, *Момчо*, *Панчо*, *Райчо*; При *Райчо* 4, *Пройчо* 3, *Велчо* 2, *Данчо*. По-слабо е разпространението на умалителни имена с наставки *-че*, *-е*: ЛИ *Велче*, *Русе*, При *Коле*, *Тоде*. Откриват се антропоними, чиито две съставки са с умалителни наставки: *Велко Малко*, *Велчо Велко*, *Велчо Пройчо*, *Велчо Райчо*, *Данко (Ванко) Велко*, *Кирко Петко*, *Петко Стайко*, *Райко Коле*.

Макар и рядко, в списъка от XVI в. се срещат антропоними от чужд произход, несвързани с християнската религия. Засвидетелствана е единична употреба на антропоним *Стамат* (*Мелко Стамат* от с. Къзъл Агач, дн. грц. Рагада) – грц. *Σταμάτης*, от *σταμάτω* ‘спирам, прекратявам’, предпазно, защитно име; срв. *Запрян*, *Достан* (Илчев / Pchev 1969; Заимов / Zaimov 1988; Ковачев / Kovachev 1987). Интересно е, че по данни от XVI в. името е разпространено предимно в селища от приполските райони на Ксантийско: Ксанти, Коюнкьой, Йеникьой, мах. Габрово, Мунджанос, Чаглаик, мах. Пашобик (Митринов / Mitrinov 2018: 252). Дори една от махалите на с. Мунджанос носи име *Стамад Перо* (ТДИМ / TDIM 2008: 465). Също в единичен случай е отбелязано презиме *Ерфан* (*Орфан*) (*Димитри Ерфан* (*Орфан*) от с. Садък дереси, дн. Златоград – от грц. *Ορφανός* (Симеонидис / Simeonidis 2006: 125).

Антропоними от турски произход.

И в двата списъка се откриват следи от турско езиково влияние при имената. Като втора съставка на антропонимите са отбелязани прозвища от турски произход. В списъка от XVI в. се среща антропоним с втора съставка *Караджа* [*Вълчо (Велчо) Караджа* от с. Граматик, нахия Анхиало] – от тур. *karaca* 1. зоол. ‘сърна’. 2. прил. ‘черничък, мургав’ (ТБР / TBR 1962). Не е ясно с кое от значенията си названието е навлязло в българската антропонимна система, но в османотурските данъчни регистри от XVI в. прозвището, като съставка на имена на християни, е в употреба (Митринов / Mitrinov 2018: 295).

Засвидетелствана е съставка *бекташ* към християнско лично име, което буди недоумение, тъй като бекташите са мюсюлмани: (*Йорги Бекташ* (!), от с. Хаджи Виран, дн. грц. Вирсини – от тур. *Bektaşî* ‘последовател на ислямския религиозен орден бекташия, основан в края на XIII в. от Хаджи Бекташ Вели’ (ДТВ 2002: 28). Може да се предположи, че християнинът, записан с такова позвище, вероятно е слугувал на някой мюсюлманин бекташ.

В списъка от XVII в. се открива съставка от турски произход *Саръ* към християнските имена (*Саръ Васил*, *Саръ Янаки*, *Васил Саръ*, *Васил Саръ*, *Сарки Манол*) – от тур. *sarı* ‘жълт; рус, русокос’ – *Sarı saçlı*. (ТБР / TBR 1962). Прозвище *Саръ* се свързва с преданието за Саръ къз – Жълтото момиче, водач на местните българи в съпротивата срещу мюсюлманските завоеватели (Иванов / Ivanov 1938). Според друг вариант на преданието, записан от Г. Митринов през 80-те години на XX в. в с. Диамандово, Бялизворски район, съпротивата на местните българи християни е против помюсюлманчването им. Засвидетелстван е ойконим *Саръ къз* – старото турско име на с. Жълтуша, Ардинско (Мичев, Коледаров / Michev, Koledarov 1989). В статистиката на Л. Милетич за българското население в Одринския вилает, по данни от началото на XX в., към Даръдерска каза е включено с. *Сарикъс*, без данни за съставни махали и брой население (Милетич / Miletich 2003: 295).

Заклучение

Прегледът на антропонимния материал от с. Бял извор, Ардинско, включен в два списъка, съответно от XVI и XVII в., дава възможност да се възстанови антропонимната картина в това старо българско селище от период, когато все още неговото население е християнско. Периодът на XVI и XVII в. е преломно време в историята на българския народ. Това се отнася особено за българите от Родопите, тъй като те са принудени да променят религиозната си принадлежност, заменяйки християнството с мюсюлманство. Динамиката на промените в двата списъка е факт. Докато в списъка от XVI в. се открива голяма група антропоними от домашен, български произход, които са от славянския пласт антропонимия, в списъка от XVII в. такива мъжки лични имена липсват. Това може да се обясни с факта, че местните българи търсят упование и спасение в изповядваната от тях християнска религия, а също закрила от страна на християнските светци, чиито имена носят. Докато в антропонимията от XVI в., свързана с християнството, най-разпространени са антропонимите *Георги*, *Димитър*, *Тодор* с техни варианти, което е характерно за антропонимията в Западна Тракия и в Южните Родопи, в списъка от XVII в. картината е коренно променена. С най-широко разпространение са антропонимите *Васил*, *Кирияки*, *Янаки*. Налице са имена, образувани с характерната за гръцката антропонимна система наставка *-аки*, което говори за силно гръцко езиково влияние. И в двата списъка се откриват следи от турско езиково влияние при имената: *Караджа* през XVI в. и *Саръ* през XVII в. Всички тези данни се явяват допълнителен щрих към неосветлената все още интересна история на едно от най-старите български села в Източните Родопи – Бял извор, Ардинско.

Цитирана литература / References

- Грозданова 1989: Грозданова, Ел. *Българската народност през XVII век. Демографско изследване*. София: Наука и изкуство. (Grozdanova 1989: Grozdanova, El. *Balgarskata narodnost prez XVII vek. Demografsko izsledvane*. Sofia: Nauka i izkustvo.)
- Дерибеев 1984: Дерибеев, Б. Нов османски документ за българите от с. Бял извор, Ардинско. – В: *Родопи*, № 2, с. 22 – 23. (Deribeev 1984: Deribeev, B. Nov osmanski document za balgarite ot s. Byal izvor, Ardinsko. – In: *Rodopi*, № 2, pp. 22 – 23.)
- Заимов 1988: Заимов, Й. *Български именник*. София: Издателство на БАН. (Zaimov 1988: Zaimov, Y. *Balgarski imennik*. Sofia: Izdatelstvo na BAN.)
- Карайовов 1903: Карайовов, Т. Материали за изучване Одринския виляет. – В: *Сборник за народни умотворения и книжнина*. Т. 19. (Karayovov 1903: Karayovov, T. Materiali za izuchvane Odrinskiya vilyaet. – In: *Sbornik za narodni umotvoreniya i knizhnina*. Т. 19.)
- Иванов 1938: Иванов, Н. Легендата за „Жълтото момиче“ (с. Жълтуша – „Саръ-къс“, Ардинско). – В: *Арденска дума*, № 375. (Ivanov 1938: Ivanov, N. Legendata za “Zhaltoto momiche” (s. Zhaltusha – “Sari-kis”, Ardinsko). – In: *Ardenska дума*, № 375.)
- Илчев 1969: Илчев, Ст. *Речник на личните и фамилни имена у българите*. София: Издателство на БАН. (Ilchev 1969: Ilchev, St. *Rechnik na lichnite i familni imena u balgarite*. Sofia: Izdatelstvo na BAN.)
- Киил 2005: Киил, М. *Хора и селища в България през Османския период. Събрани съчинения*. София: Amicitia. (Kiil 2005: Kiil, M. *Hora i selishta v Balgaria prez Osmanskiya period. Sabrani sachineniya*. Sofia: Amicitia.)
- Ковачев 1987: Ковачев, Н. *Честотно-тълковен речник на личните имена у българите*. София: ДИ „Д-р Петър Берон“. (Kovachev 1987: Kovachev, N. *Chestotno-talkoven rechnik na lichnite imena u balgarite*. Sofia: DI “D-r Petar Beron”.)
- Милетич 1918: Милетич, Л. *Разорението на тракийските българи през 1913 година*. София: Държавна печатница. (Miletich 1918: Miletich, L. *Razorenieto na trakiyskite balgari prez 1913 godina*. Sofia: Darzhavna pechatnica.)
- Митринов 2018: Митринов, Г. *Езикови свидетелства за българския характер на населението в Южните Родопи и Западна Тракия през XVI век*. София: Самиздат. (Mitrinov 2018: Mitrinov, G. *Ezikovi svidetelstva za balgarskiya harakter na naselenieto v Yuzhните Rodopi i Zapadna Trakia prez XVI vek*. Sofia: Samizdat.)
- Михайлова-Мръвкарлова 2005: Михайлова-Мръвкарлова, М. *Следи от влиянието на българския език върху езика на османските документи (XV-XIX век)*. София: Авангард Прима. (Mihaylova-Mravkarova 2005: Mihaylova-Mravkarova, M. *Sledi ot vliyaniето na balgarskiya ezik varhu ezika na osmanskite dokumenti (XV-XIX v.)*. Sofia: Avangard Prima.)

- Мичев, Коледаров 1989: Мичев, Н., П. Коледаров. *Речник на селищата и селищните имена в България 1878 – 1987*. София: Наука и изкуство. (Michev, Koledarov 1989: Micev, N., P. Koledarov. *Rechnik na selishtata i selishtnite imena v Bulgaria 1878 – 1987*. Sofia: Nauka i izkustvo.)
- ПДБИР 1985: *Писмени документи за българския характер на населението от Източните Родопи*. Кърджали, с. 17 – 18. (PDBIR 1985: *Pismeni dokumenti za balgarskiya karakter na naselenieto ot Iztochnite Rodopi*. Kardzhali. pp. 17 – 18.)
- Симеонидис 2006: Симеонидис, Х. *Гръцкото влияние върху системата на българските собствени имена*. София: Ах-Ба-Ка. (Simeonidis 2006: Simeonidis, X. *Gratskoto vliyanie varhu sistemata na balgarskite sobstveni imena*. Sofia: Ah-Ba-Ka.)
- ТДИМ 2004: *Турски документи за историјата на Македонија. Опишан пописен дефтер за Пашиа санџаком (казите Демир Хисар, Јенице Кара су, Гумулџина и Зихна) од 1569 / 70 година*. Т. X, кн. 1. Скопје. (*Turski dokumenti za istoriyata na Makedonia. Opshiren popisni defter za Pasha sandzhakot (kazite Demir Hisar, Yenidzhe Kara su, Gumuldzhina i Zihna) od 1569 / 70 godina*. Т. X, кн. 1. Skopje.)
- ТБР 1962: *Турско-български речник*. София: Наука и изкуство. (TBR 1962: *Tursko-balgarski rechnik*. Sofia: Nauka i izkustvo.)
- Христов 1976: Христов, Г. Топонимията на община Бял извор. – В: *Родопски сборник*, т. 4, с. 245 – 312. (Hristov 1976: Hristov, G. Toponimiyata na obshtina Byal izvor. – In: *Rodopski sbornik*, t. 4, pp. 245 – 312.)
- Шишков, Попгеоргиев 1918а: Шишков, Ст., Й. Попгеоргиев. *Българитя в Сярското поле. Издирвания и документи с приложение на 5 факсимилета и 1 карта*. Пловдив. (Shishkov, Popgeorgiev 1918a: Shishkov, St., Y. Popgeorgiev. *Balgarite v Syarskoto pole. Izdirvaniya i dokumenti s prilozhenie na 5 faksimileta i 1 karta*. Plovdiv.)
- Шишков, Попгеоргиев 1918б: Шишков, Ст., Й. Попгеоргиев. *Българите в Драмско, Зъхненско, Кавалско, Правешко и Саръшабанско. Изследвания и документи с приложение на 13 факсимилета*. Пловдив. (Shishkov, Popgeorgiev 1918b: Shishkov, St., Y. Popgeorgiev. *Balgarite v Dramsko, Zahnensko, Kavalsko, Pravishko i Sarashabansko. Izsledvaniya i dokumenti s prilozhenie na 13 faksimileta*. Plovdiv.)
- DTB 2002: *A Dictionary of Turkisms in Bulgarian*. Oslo: Novus forlag.

TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE ANTHROPONYMIC SYSTEM OF THE VILLAGE OF BYAL IZVOR, ARDINO REGION, ACCORDING TO DATA FROM THE XVI AND XVII CENTURIES

Georgi Mitrinov

Institut for Bulgarian language, Bulgarian Academy of Sciences

g_mitrinov@abv.bg

Abstract: The article examines the anthroponymy of today's village of Byal Izvor, Ardino region, included in Ottoman tax registers from the 16th and 17th centuries. A comparison of anthroponymy from two written sources reveals trends in the development of the local anthroponymic system during the early period of Ottoman rule. Traces of Turkish linguistic influence are found in the anthroponymy of the local Bulgarian Christians.

Key words: *anthroponymy, Bulgarian language history, Eastern Rhodopes, onomastics*

Georgi Mitrinov
Institute for Bulgarian Language
52, Shipchenski prohod Blvd., Bl. 17
Sofia 1113
Bulgaria